

ИЗБОРИ ЗА ВИСШИ ОРГАНИ НА АДВОКАТУРАТА

РЕШЕНИЕ № 106/23.04.2013 Г. ПО ГР. Д. № 2203/2013 Г., ВКС, I Г. О.

Върховният касационен съд на Република България, Първо гражданско отделение, в съдебно заседание на десети април през две хиляди и тринадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЛАЗАР ГРУЕВ
ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА НИНОВА
СВЕТЛАНА КАЛИНОВА,

при участието на секретаря Даниела Цветкова и в присъствието на прокурора БОРИСЛАВ САРАФОВ, като изслуша докладваното от съдия СВЕТЛАНА КАЛИНОВА гражданско дело № 2203 от 2013 година и за да се произнесе, взе предвид следното.

Производството е по чл. 116, ал. 1 от Закона за адвокатурата (ЗА).

Образувано е по жалба, вх. № 459/28.02.2013 г., подадена от Мариела Йорданова Стайкова и Таня Панайотова Градинарова, делегати в Общото събрание на адвокатите от страната от квотата на Софийската адвокатска колегия, срещу избора на висши органи на адвокатурата в Република България, проведен на 23 и 24 февруари 2013 г., към която са се присъединили Антон Борисов Бояджиев, делегат от квотата на Софийската адвокатска колегия, Петър Светославов Даскалов, делегат от Адвокатска колегия – гр. Стара Загора, Иван Стоянов Иванов, делегат от Адвокатска колегия – гр. Стара Загора, Ивайло Димитров Данов, делегат от Софийската адвокатска колегия, Орлин Иванов Симеонов, делегат от Адвокатска колегия – гр. Варна, Чавдар Георгиев Тончев, делегат от Софийската адвокатска колегия, Светозар Стефанов Светозаров, делегат от Софийската адвокатска колегия, Албена Кубратова Златкова, делегат от Адвокатска колегия – гр. Благоевград, Иван Кръстав Чолаков, делегат от Адвокатска колегия – гр. Благоевград, Иво Александров Стефанов, делегат от Адвокатска колегия – гр. Благоевград, Владислав Александров Янев, делегат

от Софийската адвокатска колегия, Магдалена Павлова Колева, делегат от Адвокатска колегия – гр. Хасково, Меглена Хари Гунчева, делегат от Адвокатска колегия – гр. Хасково, Веска Георгиева Запрянова, делегат от Адвокатска колегия – гр. Хасково, Татяна Стоянова Пальова-Господинова, делегат от Адвокатска колегия – гр. Хасково, и Миле Ангелов Милев, делегат от Софийската адвокатска колегия, и по жалба, вх. № 514/08.03.2013 г., подадена от Марио Унчов Топчийски, делегат в Общото събрание на адвокатурата в Република България от квотата на Софийската адвокатска колегия, срещу решение от 25.02.2013 г. на Избирателната комисия при Висшия адвокатски (ВАДвС) за избор на висши органи на българската адвокатура и срещу решение от 4.03.2013 г. на Избирателната комисия при Висшия адвокатски съвет за избор на висши органи на българската адвокатура.

В подадената от Мариела Йорданова Стайкова и Таня Панайотова Градинарова жалба се поддържа, че проведените на 23 и 24 февруари 2013 г. избор на висши органи на адвокатурата в Република България е незаконосъобразен, тъй като е налице порок, изразяващ се в незаконосъобразно насрочване на извънредно общо събрание на адвокатите в страната за провеждане на нов избор на висши органи на адвокатурата; порок, изразяващ се в липсата на законосъобразно сформирана избирателна комисия; порок, изразяващ се в оставяне без разглеждане на надлежно и своевременно направени във ВАДвС предложения за членове на висшите органи, и порок, изразяващ се в допускане до участие в новия избор на ненадлежно и несвоевременно направени предложения за членове на висшите органи на адвокатурата. Излагат се съображения в подкрепа на поддържаната теза за незаконосъобразност на посочените по-горе действия с искане оспореният избор да бъде прогласен за незаконосъобразен и да бъде предписано на ВАДвС провеждането на нов избор на висши органи на българската адвокатура и свикване на извънредно общо събрание на адвокатите в страната.

В подадената от Марио Унчов Топчийски жалба се поддържа, че при провеждането на избори за висши органи на българската адвокатура незаконосъобразно Избирателната комисия е оставила без разглеждане множество постъпили кандидатури за различни висши органи, което е довело до лишаване на неизвестен брой адвокати от страната от пасивно избирателно право (т.е. налице е противоречие между субективно и обективно избирателно право). Излагат се съображения в подкрепа на поддържаната теза за незаконосъобразност на действията на Избирателната комисия с искане изборът на висши органи на българската адвокатура да бъде отменен като незаконосъобразен и да бъде предписано на Висшия адвокатски съвет провеждане на нови избори с допускане и на всички отговарящи на законите изисквания новопостъпили предложения.

Ответникът по жалбите – Висш адвокатски съвет, представляван от адвокат Цветана Чуклева, оспорва жалбите като неоснователни по съображения, изложени в

открито съдебно заседание и в представени в определения от съда срок писмени бележки.

Зам.-главният прокурор Борислав Сарафов изразява становище, че жалбите са неоснователни по съображения, изложени в открито съдебно заседание. Върховният касационен съд, като взе предвид, че жалбите са подадени в срока по чл. 116, ал. 1 ЗА от легитимирани лица срещу подлежащи на съдебно обжалване актове, приема, че същите следва да бъдат разгледани по същество, като бъдат обсъдени наведените в тях доводи и съображения по законосъобразността на оспорвания избор.

По съществуващото на подадените жалби настоящият състав приема следното.

Съгласно чл. 114, ал. 2 ЗА членовете и председателите на висшите органи на адвокатурата се избират за срок от 4 години. След изтичането на този срок следва да бъде проведен нов избор по установените в закона правила. Законосъобразността на избора може да бъде оспорена по реда на чл. 116 ЗА и ако бъде установена незаконосъобразност на избора, ВКС следва да предприеме на Висшия адвокатски съвет провеждане на нов избор от фазата, която е била опорочена.

Разпоредбата на чл. 116, ал. 3 ЗА не съдържа изрични правила за провеждане на този нов избор, което налага по отношение реда за провеждането му да бъде извършено тълкуване на основата на общия разум на закона и основните начала на правото.

На първо място следва да бъде взето предвид обстоятелството, че процедурата по избор на висши органи на адвокатурата преминава през няколко последователни фази (фаза по обявяване началото на изборния процес, фаза по определяне състава на органа, който следва да проведе самия избор, фаза по определяне състава на делегатското събрание, което следва да избере висшите органи на адвокатурата, фаза по издигане на кандидатурите, фаза по насрочване на събранието и фаза по провеждане на самия избор) с участието на определени правни субекти. Възможно е всяка една от тези фази да бъде опорочена, което обаче не налага, ако изборът бъде отменен по реда на чл. 116, ал. 2 ЗА, при провеждането на новия избор да бъдат повторени всички действия по формирането на участващите в изборния процес правни субекти, както и всички фази на този процес, доколкото това не е изрично предвидено и не е необходимо с оглед правилата на формалната логика.

Следва да се има предвид също така, че в основата на провеждания по реда на ЗА избор на висши органи на адвокатурата стои принципът на демократизъм при самоуправляващите се организации, което налага и допуска съдебната намеса в дейността на тези организации да бъде ограничена само до изрично предвидените в закона случаи и само в тези рамки да бъде осъществяван съдебният контрол за законосъобразност и да бъдат давани указания за реда, по който следва да бъдат извърш-

вани подлежащите на съдебен контрол действия. Българската адвокатура като самоуправляваща се организация може да изработи правила по провеждане на повторния избор, но при липсата на такива намесата на съда следва да бъде максимално ограничена.

Следва да се има предвид също така, че порокът на всеки един процес според основните начала на правото може да бъде саниран чрез повторно извършване само на опороченото действие, като цялостното повторно провеждане на процеса се извършва само ако това е изрично предвидено.

В случая, както вече беше отбелязано, ЗА не съдържа разпоредба, която да установява изискване новият изборен процес да обхване всички действия по провеждането на избора, поради което следва да се приеме, че повторно следва да бъдат извършени само онези действия, за които по реда на чл. 116, ал. 2 ЗА е прието, че са незаконосъобразни и опорочават изборния процес. Ако е установена незаконосъобразност на избора като цяло, т.е. констатираният от ВКС по реда на чл. 116 ЗА порок засяга цялостното провеждане на изборния процес, новият избор следва да започне от първоначалната си фаза, а именно определяне състава на органа, който следва да проведе самия избор (Избирателна комисия), след което да се извърши подготовка на избора по реда на чл. 102 и сл. ЗА и при спазване на специалните правила на чл. 114 и 115 ЗА и да бъдат повторно извършени всички останали действия, които законът предвижда до приключването на изборния процес. Когато обаче при проверка на законосъобразността на избора е констатирана незаконосъобразност на определени действия, опорочаващи конкретни фази на изборния процес, и изборът е отменен с указания за конкретната фаза, от който да започне провеждането на новия избор, следва да се приеме, че предхождащите тези фази действия като законосъобразно извършени не следва да бъдат повтаряни, освен ако законът изрично не предвижда това и като бъдат отчетени имащите правно значение за изборния процес новонастъпили факти и обстоятелства.

С решение № 234/24.07.2012 г., постановено по гр. д. № 385/2012 г. по описа на ВКС, Ш г. о., е отменено решение от 26.02.2012 г. на Избирателната комисия за избор на висши органи на българската адвокатура и решение от 4.03.2012 г. на Избирателната комисия за допълнителен избор на висши органи на българската адвокатура и е предписано да се проведе нов избор, който да започне от фаза избор на делегати от Софийската адвокатска колегия, насрочване и провеждане на общо събрание на адвокатите от страната за избор на висши органи на българската адвокатура, като е прието, че изборът е опорочен по причина, че е бил проведен без участието на делегати от Софийската адвокатска колегия, както и поради допуснати грешки при броенето на бюлетините. Изложени са съображения, че ако изборният процес е започнал, посочената в закона дата за провеждане на общото събрание на

адвокатите в страната е задължителна, когато изборният процес се е развил нормално. Ако обаче до тази дата процедурата по избор на делегати не е приключила, часовникът следва да спре и събранието да се насрочи тогава, когато завърши процедурата за избор на делегати. Предписано е новият избор да започне от онази фаза, по отношение на която е прието, че е била опорочена, а което пък наред с допуснатите нарушения при преброяването на бюлетините е обусловило незаконосъобразността на самия избор.

Не е констатирана следователно незаконосъобразност на началото на изборния процес. Още повече че редът на формиране на състава на Избирателната комисия при това обжалване не е бил оспорван и както вече беше отбелязано, произнасянето на съда по законосъобразността на тази фаза на изборния процес и предписването тази фаза да бъде повторена не само би противоречало на основните начала на правото, но би представлявало и неоправдана и недопустима от закона намеса в работата на една самоуправляваща се организация.

Определянето на състава на Избирателната комисия е първото действие, което следва да бъде извършено при стартиране на изборния процес, тъй като комисията е субектът, който провежда самия избор (арг. от чл. 101 ЗА). Тази комисия следва да извърши подготовката на избора, да разглежда постъпилите жалби във връзка с провеждането му, да регистрира и обяви кандидатите за членове на органите на адвокатурата и да проведе избора (арг. от чл. 102 ЗА), като нейните правомощия обхващат извършването на всички изброени в чл. 101 и 102 ЗА действия при спазване на изискванията и сроковете по чл. 114 от същия закон за избирането на висши органи на адвокатурата, след като мандатът на предходните е изтекъл. Ако съставът на Избирателната комисия е определен при спазване на установените в закона правила в началото на изборния процес и при обжалването на избора е установена незаконосъобразност само на част от извършените от нея действия по провеждането на избора, то следва да се приеме, че субектът, който следва да проведе избора, е конституиран надлежно и именно той следва да извърши необходимите действия по провеждането и на новия избор, доколкото законът не установява изискване новият избор да бъде проведен от друг субект, различен от вече определената Избирателна комисия.

Съставът на Избирателната комисия за провеждането на този избор е определен с решение от съвместно заседание на Висшия адвокатски съвет, Висшия дисциплинарен съд и Висшия контролен съвет, проведено на 2.12.2011 г. на основание чл. 114, ал. 1 във вр. с чл. 101, изр. 2 от Закона за адвокатурата. Не се твърди и не се установява това решение да е било взето в нарушение на установените в ЗА изисквания (още повече че с предходното обжалване на избора на висши органи на адвокатурата подобни доводи са преклудирани), поради което следва да се приеме, че така определената комисия е надлежно конституиран избирателен орган, който разполага с правомощията да проведе новия избор.

Както вече беше отбелязано, с решение № 234/24.07.2012 г., постановено от състав на III г. о. на ВКС по гр. д. № 385/2012 г., е прието, че проведеният на 25.02.2012 г. избор на висши органи на адвокатурата е опорочен по причина, че е бил проведен без участието на делегати от Софийската адвокатска колегия, както и поради допуснати грешки при броенето на бюлетините. Така констатираният порок с оглед на изложените по-горе принципи обосновава извода, че за надлежното провеждане на новия избор е необходимо по предвидения в закона ред да бъдат определени лицата, имащи право на глас, които са били лишени от възможността да участват в провеждането на отменения избор, т.е. делегатите от Софийската адвокатска колегия – в стартиралия през 2011 г. изборен процес участие следва да вземат представители на всички адвокатски колегии в страната. Поради това при насрочването на новия избор с решение № 1551/27.07.2012 г. на Висшия адвокатски съвет в изпълнение на предписанието, дадено с решение № 234/24.07.2012 г. на ВКС, III г. о. по гр. д. № 385/2012 г., е указано на Софийския адвокатски съвет при спазване на предвидените в закона срокове да свика извънредно общо събрание на Софийската адвокатска колегия за провеждане на нов избор на делегати за Общото събрание на адвокатите от страната за избор на висши органи на адвокатурата. Без надлежно формиране на състава на органа, имащ правомощието да избира висши органи на адвокатурата (делегатско събрание), новият избор не би могъл да бъде проведен. И доколкото изначално не би могъл да бъде предвиден периодът от време, достатъчен за успешното провеждане на нов избор на делегати от Софийската адвокатска колегия, и с оглед даденото от ВКС тълкуване с оглед извънредността на ситуацията, че посочената в закона дата за провеждане на общото събрание на адвокатите в страната не следва да се приема за задължителна, в решение № 1552 на ВАДС от 27.07.2012 г., с което в изпълнение на предписанието, дадено с решение № 234/24.07.2012 г. на ВКС, III г. о., по гр. д. № 385/2012 г. е свикано Общо събрание на адвокатите от страната за провеждане на избор на висши органи на адвокатурата, е посочено, че събранието ще бъде насрочено, след като завърши процедурата по избор на делегати от Софийската адвокатска колегия. Като се вземе предвид и обстоятелството, че извършеният от проведеното на 29.09.2012 г. от извънредното Общо събрание на Софийската адвокатска колегия избор на делегати е бил отменен с решение № 1648/16.11.2012 г. на ВАДС, за неоснователни следва да се приемат доводите за незаконосъобразност на действията на ВАДС, изразяващи се в последващо определяне на датата за провеждане на Общото събрание на адвокатурата, което да избере висшите органи. Водещ и основен принцип на изборния процес е необходимостта в него да вземат участие представители на всички адвокатски колегии в страната. С оглед на това следва да се приеме, че действията на ВАДС по свикване и насрочване на Общо събрание на адвокатите от страната за провеждане на избор на висши органи на адвокатурата с два

различни акта са извършени законосъобразно, тъй като само по този начин може да се гарантира правото на всички адвокати в страната чрез надлежно определените си представители да вземат участие в процеса за избор на висши органи на адвокатурата.

Следва да се отбележи също така, че по причина обективното забавяне на процеса на избор на делегати от Софийската адвокатска колегия (същите са избрани едва през м. ноември 2012 г.) самостоятелното провеждане на Общо събрание на адвокатите в страната за избор на висши органи на адвокатурата се е оказало невъзможно – времето на провеждане на избора обективно е съвпаднало с периода на провеждане на годишното Общо събрание на адвокатите в страната, определен в чл. 111, ал. 3 ЗА, което пък е обусловило необходимостта двете събрания да бъдат проведени едновременно. Още повече че подобно провеждане на избор на висши органи на адвокатурата едновременно с провеждането на годишното Общо събрание на адвокатите в страната е възприето като принцип, при спазването на който са били провеждани и предходните избори, и законосъобразността на който принцип не е била оспорвана при обжалването на извършения на 25.02.2012 г. избор. Поради това едновременното провеждане на избора на висши органи на адвокатурата и годишното Общо събрание на адвокатите в страната следва да се приеме за законосъобразно.

Обстоятелството, че изборът е включен като извънредна точка в дневния ред на годишното Общо събрание на адвокатите в страната, според настоящия състав не опорочава избора, на първо място, по причина, че наименованието на една точка в дневния ред като извънредна не се отразява на същността на въпроса, който следва да бъде решен от събранието, нито променя естеството на взетите решения. Освен това законът не установява забрана изборът на висши органи да се провежда едновременно с годишното Общо събрание и както вече беше отбелязано, такава е дори трайно установената от самоуправляващата се организация на адвокатите в страната практика, вкл. на основата на целесъобразност. В подобни случаи от съществено значение е не обстоятелството дали двете действия са извършени едновременно, или не, а дали информацията за въпросите, по които ще следва да вземе решение Общото събрание, е била оповестена надлежно по предвидения в закона ред. В случая решението за включване на провеждането на избори за висши органи на адвокатурата в дневния ред на годишното Общо събрание на адвокатите в страната е взето своевременно (с решение № 1686/14.12.2012 г. на ВАДС, с което е свикано и самото общо събрание), от компетентен орган, като писмената покана с посочване на дневния ред (вкл. и извънредно включената допълнителна точка за провеждане на избор) своевременно е изпратена до всички адвокатски колегии в страната. Нужната информация за въпросите, които ще бъдат обсъждани и решавани от Общото събрание, е достигнала до адвокатските колегии, поради което наведените в жалбите доводи в тази насо-

ка следва да се приемат за неоснователни. Според жалбоподателите това е създадо объркване и въвеждане в заблуждение у част от делегатите относно работата и задачите на събранието, поради което и (отново по твърдение на жалбоподателите) част от делегатите не взели участие в него. Настоящият състав приема, че подобни доводи, без да се уточнява какъв е броят на делегатите, изпаднали в състояние на обърканост и заблуждение, и без да е налице конкретно оплакване от такова лице правото му на участие в събранието да е било нарушено, не могат да обосноват извод за допуснато нарушение при определяне на датата на провеждане на избора на висши органи на адвокатурата. На първо място, по причина, че още с решението на ВАДС от 27.07.2012 г. е било свикано Общо събрание за провеждане на избора и всички адвокатски колегии са били уведомени за това, както и за обстоятелството, че поради посочените в решението причини датата на провеждане на събранието ще бъде определена допълнително. Освен това според действащия Закон за адвокатурата делегатите участват в годишното Общо събрание като представители на адвокатските колегии при вземането на всички решения до изчерпване на дневния ред, независимо от вида и естеството на поставените на разглеждане въпроси, тъй като именно по този начин изпълняват възложения им от адвокатите от съответната адвокатска колегия мандат, т.е. за да се съобразят с възложения им от лицата, които представляват, мандат, те следва да участват в годишното Общо събрание до изчерпването на дневния ред, вкл. и на извънредните точки на същия. Ако делегати не вземат участие в събранието, отговорността и последиците от това настъпват в отношенията им с лицата, които представляват, което обаче само по себе си няма за последица опорочаване на взетите от Общото събрание решения, освен ако се дължи на допуснати нарушения на процедурата по свикване на Общото събрание и оповестяване на дневния ред, каквато хипотеза в случая не е налице – дневният ред е бил ясно оповестен предварително в предвидения от закона срок и дискутиран по време на работата на самото Общо събрание, видно от представения протокол, като особено внимание е било обърнато именно на реда за провеждане на изборите за висши органи на адвокатурата, поради което тези доводи на жалбоподателите не може да бъдат споделени.

Поканата за участие в общо събрание представлява уведомяване за целта на събранието, т.е. за въпросите, които ще бъдат разисквани и по които следва да бъде взето решение. Това е нейното необходимо съдържание и изискване за надлежното ѝ отправяне до участниците в събранието (освен срока, в който следва да бъде изпратена, по отношение на който обаче в жалбите не се навеждат доводи да не е бил спазен). Отделното ѝ отправяне като самостоятелен акт не е въведено като форма за действителност в закона, поради което настоящият състав приема, че отправянето на поканата за произвеждане на избор за висши органи на адвокатурата едновременно с отправянето на покана за провеждане на годишно Общо събрание на адвокатите в страната не опорочава избора.

Неоснователни са и доводите, че недопускането на нови предложения за членове на висшите органи на адвокатурата опорочава избора, като нарушава правото на адвокатите, които към датата на провеждане на новия избор вече отговарят на изискванията да бъдат посочени като кандидати, а оттам и че е следвало да бъдат изготвени нови бюлетини за провеждането на избора.

Както вече беше отбелязано, след отмяната на извършения на 25.02.2012 г. избор е предписано новият избор да бъде извършен от фаза избор на делегати от Софийската адвокатска колегия, като предхождащите тази фаза действия, вкл. и по номиниране на кандидати за висши органи на адвокатурата, са приети за законосъобразно извършени. Именно неучастието на представители на Софийската адвокатска колегия е опорочило процеса и е наложило отмяна на избора. Стартираният през 2011 г. избирателен процес е следвало да бъде довършен, без обаче да е необходимо да бъдат повторно извършени всички предвидени в закона действия. И след като фазата по издигане на кандидати за висши органи на адвокатурата е приключила законосъобразно, осъществяването на нови факти и обстоятелства, които обективно биха настъпили, ако стартираният през 2011 г. изборен процес беше проведен нормално (т.е. ако ВАДС беше взел решение за спиране на часовника и беше изчакал да завърши процедурата по избор на делегати), не следва да се вземат предвид. Следва да бъдат взети предвид само онези факти и обстоятелства, чието настъпване би било отчетено при нормалното провеждане на отменения избор, а именно наличието на пречка едно лице да бъде избрано във висшите органи на адвокатурата по смисъла на чл. 115 ЗА, което се преценява непосредствено преди провеждането на избора. В случая при провеждането на оспорения по настоящото дело избор този принцип е бил спазен, като в списъците на допуснатите кандидати своевременно са били внесени корекции.

Неоснователни са доводите, че вече издигнатите кандидати е следвало да заявят отново съгласието си за участие в избора и да потвърдят кандидатурите си.

Съгласието на кандидата е необходимо условие за издигане на кандидатурата и за участие на лицето в изборните листи. Ако обаче веднъж такова съгласие е било дадено и не се твърди, нито се установява да е било опорочено, не е необходимо то да бъде потвърждавано. Веднъж издигнатият кандидат не следва да бъде включван в листите само ако оттегли вече даденото съгласие.

По изложените по-горе съображения следва да се приеме, че проведените на 23 и 24 февруари 2013 г. избор на висши органи на адвокатурата, както и проведените на 4.03.2013 г. допълнителен избор не страдат от пороци, които да обосновават извод за незаконосъобразност и необходимост от отмяна. Подадените жалби са неосновател-

ни и следва да бъдат оставени без уважение. Решенията на Избирателната комисия по проведения избор следва да бъдат потвърдени.

По изложените по-горе съображения Върховният касационен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение от 25.02.2013 г. на Избирателната комисия при Висшия адвокатски съвет и решение от 4.03.2013 г. на Избирателната комисия при Висшия адвокатски съвет за избор на висши органи на българската адвокатура, проведен на 23 и 24 февруари 2013 г.

Решението е окончателно.